

Linedancens Historia

Författad av Claralinda Levin

Cowboy eller Disco?

Har linedancen gamla anor som kan spåras till europeiska invandrarkillar som ofta hamnade i västra USA och blev boskapsdrivare (cowboys) ?

Eller uppfanns linedancen på 1970-talet i en urban miljö, som New York?

Det måste ha varit sent 60-tal. Det var på Galejan på Skansen i Stockholm en vacker ljus junikväll. Jag var där antingen med någon väninna eller med Robert. Vi dansade och hade roligt. Plötsligt la jag märke till några som ställde upp sig på rad och började dansa likadant samtidigt. De var skickliga och sammansvetsade och det såg både proffsigt och lite nonchalant ut. De som dansade verkade oberörda och småtuffa. De såg ner i golvet hela tiden. Inte på varandra och inte på oss andra. Dom var kort sagt coola. Jag hade ingen tanke på att försöka mig på att dansa som de, men de imponerade på mig. Nu så här 40 år senare slår det mig att det antagligen var linedance. Eller någon sorts början till linedance. Eller någon hemmagjord, egenuppfunnen linedance, som de dansade där på Galejan den där gången.

Gamla europeiska danser

Enligt flera källor på Internet kan man se linedancens ursprung i de dansar som dansades i Europa under alla år innan pardansen uppfanns.

Det var koreograferade danser med mer eller mindre invecklade turer. Man kan nämna kadriljer*, menuetter** och polonäser*** . Dansade gjorde man oftast män och kvinnor för sig. Männerna i en rad och kvinnorna i en egen rad. Kanske rörde man helt kort vid varandras händer. Damen höll kanske ett ögonblick mannen under armen. I övrigt fanns ingen beröring mellan de dansande.

På Balkan dansades danser, och görs än idag, där man dansar bredvid varandra i rader. Man håller varandra i axlarna eller i händerna. Skulle kvinnor vara med i samma rad hålls en näsduk eller dylikt mellan de dansandes händer. Ingen beröring mellan könen alltså.

Vilda Västern

Enligt M. Möllerström på MaMa's Linedancing Cm & A, skapades linedancen av vilda västerns cowboys. Cowboyen var unga invandrade män från olika hörn i Europa. Det här var före järnvägarnas tid och boskapshjordarna flyttades från ställe till ställe med hjälp av ko-pojkar, dvs.

cowboys. Det var ett helt mansdominerat yrke och killarna ville ju inte hålla i varandra när de dansade så därför ställde dom upp sig på rad och dansade en och en. Dansen influerades av danser från killarnas ursprungsländer och därför ser man drag från Irland, Polen, Balkan och Skandinavien i danserna.

Cowboytiden var egentligen kort, bara cirka 30 år, sen kom boskapstransporter via järnväg att ta över. Många cowboys gick över till att jobba i gruvnäringen, varför linedance också associeras med gruvarbetare, enligt Möllerström.

En salig blandning

Det finns de som säkert att Linedance inte har någonting att göra med cowboys och vilda västern. Man menar också att dansen inte alls är så gammal som många vill hävda.

Enligt en okänd författare på www.dosado.com koreograferades linedance från början till all sorts musik, bl.a. paso double och merengue.

Inte speciellt till country & western musik alltså. Hur kommer det sig då att man numera så totalt kopplar ihop linedance och C&W?

Achy Breaky Heart

Jo, det kommer sig, enligt vår okände författare av att när Billy Ray Cyrus skrev låten Achy Breaky Heart 1992 så ville man att låten skulle lanseras ordentligt. Melanie Greenwood fick i uppdrag att koreografera en dans till låten för att ge den en extra skjuts. Och det gjorde hon. Låten, och därmed

dansen, spreds som en löpeld och blev mycket populär. När man på Youtube tittar på videon från 1993 ser man att de som ska föreställa publik, dansar i rader och gör likadana rörelser samtidigt. Billy Ray Cyrus själv dansar på scenen, men den dansen har inga likheter med linedance.

Först i och med Achy breaky heart kan man säga att linedance och country western blev ett par. Folk kopplade automatiskt ihop de båda och man tänkte sig att linedancens ursprung var i Vilda Västern. Och när dansen kom från Vilda Västern måste ju cowboys och nybyggare vara de som uppfunnit den.

Men enligt vår okände författare på Dosado.com så är linedancens ursprung i cowboy-eran ett rent och skärt marknadsföringstrick och har ingenting med vare sig cowboys eller Vilda Västern att göra.

Ferrazanno - man eller myt?

På många siter på Internet hävdas det att linedancen uppfanns av en viss Tim Ferrazanno år 1980. Han skulle tillsammans med nämnda Melanie Greenwood ha befunnit sig på en tillställning i Nashville och där på en servett skrivit ner några moves. Sen skulle han och hans

bordsdam rest sig och börjat dansa enligt hans anvisningar på servetten. Hela publiken skulle ha följt efter och dansen, som på så sätt uppfanns, var **Tush Push**.

Jag har inte kunnat hitta några uppgifter om denne Tim Ferrazanno, eller Jim Ferrazanno som han heter på vissa siter.

De som hävdar att Tim/Jim Ferrazanno är upphovsmannen till linedancen, får väl sägas tillhöra den grupp, som menar att linedance inte har med cowboys och vilda västern att göra, och inte är så gammalt heller.

Saturday Night fever

Om nu linedancen är en gammal företeelse, så föll den i alla fall i glömska och återupplivades, enligt

vad många menar, först i och med filmen **Saturday Night Fever** (1977) med John Travolta. I en scen ser man John Travolta med flera dansa något som starkt påminner om linedance, till låten "Night Fever".

Med redan sju år, tidigare, 1970 kom **Fatback Band** med låten Bus Stop. Videon utspelar sig i discomiljö och framför bandet dansar en tjej och en kille bredvid varandra. De rör inte vid varandra

och deras rörelser är helt synkroniserade, alltså linedance-aktigt, minst sagt. Vad som skiljer det sena 60-talets och 70-talets disko-linedance från dagens linedance, är att disko-

linedance inte var i förväg koreograferad.

Den uppstod spontant på dansgolvet i och med att någon började ta vissa steg och de andra gjorde efter. Nästa gång det dansades linedance på diskot, uppkom andra kombinationer.

Vad som är det mest utmärkande för linedance, som vi känner den idag, är just att den är i förväg koreograferad. De danser som dansades av europeiska nybyggare, var inte koreograferade utan dansades spontant, påhittat i stunden, men med rötter i de dansar man dansat i sina respektive hemländer. Detta hävdar David Powell, en australisk linedansare, som 2003 skrev en intressant artikel om linedancens bakgrund.

(www.roots-boots.net)

Grease

I filmen **Grease** (1978) med John Travolta och Olivia Newton-John finns också en dansscen som är mycket linedance-aktig, den s.k. Hand Jive –scenen.

1984 fanns något linedanceliknande i filmen **Footloose**. Det är Kevin Bacon och en annan kille som brister ut i en dans som har stora likheter med linedance. Precis i början på scenen ser man två rader med tjej- respektive killfötter, men sedan är det bara två som dansar.

Thelma och Louise

En kort snutt linedance finns med på en annan film. När **Thelma och Louise** (1991) i början av filmen, med samma namn, är ute på nåt ställe och roar sig, börjar hela haket line-dansa som på en given signal.

Jag är böjd att hålla med vår okände författare på dosado.com, som påstår att Achy Breake Heart-videon var först med kopplingen linedance country & western. I låten Bus Stop från 1970 är det ett svart disco-stylat par som dansar. När Kevin Bacon dansar i Footloose, finns ingen cowboy-koppling.

I Saturday Night Fever och Grease finns ingen cowboy-koppling. I Thelma and Louise då? Nja, de verkar köra runt i västra USA, men det är väl de hela.

90-talets Cowboy vurm

Under 1990-talet stod Country & Western temat på sin absoluta höjdpunkt. Cowboy-hattar, boots och bälten var en närmast självklar outfit i linedancesammanhang. Men på 2000-talet har det gradvis kommit in danser koreograferade till pop, rock och, till och med, hip hop. Många "renläriga" linedansare protesterar mot det här och tycker att det är ett svek mot linedancens innersta väsen, som de anser är country & western.

Enligt artikelförfattaren David Powell, är det ett felaktigt synsätt. Dessa "renläriga" har glömt, eller aldrig vetat, att linedancen kopplades ihop med country & western först på 90-talet.

På 1980-talet dansades linedance till popmusik. Så istället för att tala om svek så är det fråga om en återgång till det ursprungliga, som alltså enligt Powell och vår okände författare på Dosado.com, är diskomiljön.

Författarens slutsats

Efter att ha trängt in lite i linedancens historia märker jag att det finns två skolor:

Den ena skolan hävdar att linedancen har gamla anor som kan spåras till europeiska invandrarkillar, som ofta hamnade i västra USA och blev boskapsdrivare, cowboys. För att roa sig på kvällarna och i brist på kvinnliga danspartner, uppfann de linedancen.

Den andra skolan menar att linedancen uppfanns på 1970-talet och att den inte har någon koppling till Vilda Västern. Den kopplingen är ett påfund från 1990-talet. Tvärtom har linedancen upfunnits i en urban miljö, som New York, och inte i lägereldens sken på prärien.

Min lilla undersökning kan förstås på intet vis avgöra vilken av dessa skolor som har rätt.

Det är en fråga om vad man föredrar. Tycker man om cowboy-romantik och gillar hattar, stövlar och bälten, ja, då tror man på Vilda Västern-teorin. Gillar man John Travolta, storstad och Studio 54, ja, då tror man på 1970-talsteorin. Det är valfritt! Någon gång kanske någon tar på sig uppgiften att vetenskapligt skriva linedancens historia och, vem vet, då kanske det framkommer ytterligare en teori om hur linedancen uppstod.

Man kan se klipp från de filmer jag berättar om i den här texten. Jag har hittat allihop på www.youtube.com.

* dans med ursprung i Frankrike 4 par i fyrkant dansar i olika turer

** dans med ursprung i Frankrike kunde dansas som pardans, men dansades mest som gruppdans

***dans med ursprung i Polen